

A Fővárosi Ítéltábla Péccsett, a 2016. évi augusztus hó 30. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta az alábbi

ítéletet:

A másodfokú bíróság a szexuális erőszak bűntette miatt **vádlott**tellen indult büntetőügyben a Budapest Környéki Törvényszék 24.B.98/2015/11. számú ítéletét az alábbiak szerint változtatja meg:

- a vádlott által elkövetett cselekményt a Btk.197.§ (2) bekezdésébe ütköző szexuális erőszak bűntettének minősíti;
- a vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés tartamát 2 (kettő) év 6 (hat) hónapra, a közügyektől eltiltás tartamát 3 (három) évre enyhíti.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a vádlottat a másodfokú eljárás során felmerült 15.000 (tizenötezer) forint bünygyi költség megfizetésére.

I n d o k o l á s

A Budapest Környéki Törvényszék 2016. április 20. napján kelt ítéletével vádlottat szexuális erőszak bűntette miatt 3 év 6 hónap szabadságvesztésre és 4 év közügyektől eltiltásra ítélte. A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát börtönben határozta meg azzal, hogy a vádlott a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Egyben kötelezte a vádlottat az eljárás során felmerült bünygyi költség megfizetésére.

A törvényszék ítélete ellen az ügyész a vádlott terhére súlyosításáért, a vádlott és védője enyhítésért jelentettek be fellebbezést. A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség átiratában az ügyési fellebbezést fenntartva, a vádlott szabadságvesztés büntetésének súlyosítására tett indítványt. A vádlott védője beadványában a védelmi fellebbezést fenntartva, a bűnösségi körülmények ártértékelése mellett a büntetés enyhítését kérte.

A kölcsönösen bejelentett fellebbezések alapján eljárva a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét az azt megelőző eljárással együtt, teljes terjedelmében felülbírálta és megállapította, hogy a törvényszék a perrendi szabályokat betartva folytatta le. A rendelkezésre álló bizonyítékokat beszerezte és értékelte, egyben indokolási kötelezettségének is eleget tett. Az elsőfokú bíróság

ítéletét csupán azzal szükséges pontosítani, hogy a 3. oldal 1. bekezdésében a dátum helyesen 2014. év decembere. E pontosítással az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás mentes a Be.351. § (2) bekezdésében felsorolt megalapozatlansági hibáktól és hiányosságoktól, az teljes körűen felderített, iratellenes megállapítást vagy téves ténybeli következtetést nem tartalmaz.

A törvényszék a tényállást alapvetően a vádlott bűnösségre is kiterjedő feltáró jellegű beismerő vallomása alapján állapította meg. Ezt a vallomást mindenben megerősítette a sértett szüleinek vallomása, valamint alátámasztotta és egyes részleteiben kiegészítette a gyermekkorú sértett vizsgálatával kapcsolatos pszichológus szakértői vélemény, illetve a vádlottról készült elmeszakértői vélemény is. Szintén helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a nyomozás során készült poligráfos szaktanácsadói vélemény mindenben megerősíti a gyermekkorú sértett szüleinek tanúvallomását, akik leányuktól értesültek a vádlott cselekményének részleteiről.

A történeti tényállás a fenti bizonyítékok alapján aggálytalanul megállapítható volt.

Az elsőfokú bíróság tehát a rendelkezésére álló bizonyítékokat a logika szabályainak megfelelően értékelte, helyes, teljes körűen felderített, megalapozott tényállása a Be. 351.§ (1) bekezdése alapján irányadó volt a fellebbezési eljárásban is. E tényállásból az elsőfokú bíróság helyesen következtetett a vádlott büntetőjogi felelősségére, ezért a felmentését célzó jogorvoslati kérelmek nem megalapozottak.

A vádlott által elkövetett cselekmény minősítése azonban nem mindenben felel meg az anyagi büntető jogszabályoknak.

Az irányadó tényállás szerint a vádlott tizenkettedik életévét be nem töltött, felügyelete alatt álló személlyel végzett szexuális cselekményt, élet vagy testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetés alkalmazása nélkül. A vádlottnak ezt a magatartását kellett a Btk. XIX.Fejezetében szereplő nemi élet szabadsága és nemi erkölcs elleni bűncselekmények körében értékelni.

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a vádlott által elkövetett bűncselekmény a Btk.197. §-ában szabályozott szexuális erőszak büntettként értékelendő.

A Btk.197. §-a a szexuális erőszaknak két alapesetét tartalmazza.

Az (1) bekezdés a) pontjában szabályozott bűncselekményt az valósítja meg, aki más erőszakkal, vagy kvalifikált fenyegetéssel kényszerít szexuális cselekményre, vagy annak eltűrésére.

A b) pontban írt fordulatot az követi el, aki más védekezésre, vagy akaratnyilvánításra képtelen állapotát használja fel szexuális cselekményre. Ez utóbbi esetben a sértett csak olyan személy lehet, aki nem életkora miatt – 12 év alatti - tekintendő védekezésre, illetve akaratnyilvánításra képtelennek, hanem más okból (ittasság, bódult állapot stb.), miután a 12. életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett szexuális cselekményt a törvény külön bekezdésben, ugyancsak alapesetként szabályozza.

A (2) bekezdésben szabályozott alapeset – immár súlyosabb büntetéssel fenyegetve – azt az elkövetőt rendeli büntetni, aki a 12. életévét be nem töltött személlyel végez, vagy végeztet szexuális cselekményt.

A Btk. tehát nem vette át az 1978. évi IV. törvény 210. §-ában szereplő értelmező rendelkezést, mely vélelmet állított fel a tizenkettedik életévét be nem töltött személyekre vonatkozóan, és a vélelem alapján az ilyen személyeket védekezésre képtelennek kellett tekinteni. A Btk. a 197. § (2) bekezdésében explicit módon utal a sértett életkorára, és a 12. életévét be nem töltött személy

sérelmére elkövetett szexuális erőszak elkövetőjével szemben – éppen a sértett életkora miatt – súlyosabb büntetés kiszabását teszi lehetővé.

A vádlott az elbírált ügyben a Btk. 197. § (1) bekezdésében szabályozott alapesetet nem valósíthatta meg, hiszen sem erőszakot, sem kvalifikált fenyegetést nem alkalmazott, de a sértett nem tekinthető az (1) bekezdés b) pont szerinti védekezésre, vagy akaratnyilvánításra képtelen személynek sem. Abból a körülményből, hogy a törvényhozó önállóan szabályozta a tizenkettedik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetés kényszer- és erőszakmentes formáját, továbbá külön védelmet nem állított fel az életkorhoz kapcsolódó védekezési képesség hiányáról, az következik, hogy ilyen esetben a Btk. 197. § (1) bekezdésének b) pontja szerinti minősítés nem alkalmazható.

A megállapított tényállásban tanúsított vádlotti magatartás ugyanakkor megfelel a Btk. 197. § (2) bekezdésében rögzített, alapesetként szabályozott tényállásnak.

Tévedett ezért a törvényszék, amikor azt állapította meg, hogy a vádlott által elkövetett cselekmény a *Btk. 197. § (1) bekezdésébe* ütköző magatartás azzal, hogy az a (3) bekezdés b) pontjára figyelemmel a (4) bekezdés a) pontja szerint minősül.

A minősítés körében megkerülhetetlen annak megválaszolása, hogy a 197. § (1) és (2) bekezdésében szabályozott alapesetek mindegyikéhez, vagy csak az egyik, illetve csak a másik alapesethez kapcsolódnak a (3) és a (4) bekezdésben szabályozott minősített esetek.

Az elbírált ügyben eldöntendő konkrét kérdés az volt, hogy a (2) bekezdés szerinti, 12. életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett szexuális erőszak súlyosabban minősül-e amennyiben a sértett az elkövető felügyelete – nevelése, gondozása, gyógykezelése, illetve egyéb módon a hatalma vagy befolyása – alatt álló személy, vagy az elkövető hozzátartozója.

A másodfokú bíróság e körben az alábbiakra mutat rá.

A (3) bekezdés aligha vitathatóan csak az (1) bekezdésben szabályozott alapesetnek lehet a minősített esete. Azon túlmenően, hogy a (3) bekezdés kifejezetten az (1) bekezdésben meghatározott cselekményt rendeli súlyosabban büntetni, a *(3) bekezdés büntetési tételkerete megegyezik* a (2) bekezdés büntetési tételkeretével, ami kizárja, hogy a (2) bekezdés minősített esete legyen. A (3) bekezdés b) pontja értelmében csak az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekmény minősül súlyosabban, ha az elkövető és a sértett között kapcsolati viszony áll fenn. A Btk. 197. § (3) bekezdése tehát nem önálló bűncselekmény, az kizárólag az (1) bekezdés a) és b) pontjával együtt értelmezhető, annak minősített eseteként.

A 197. § (4) bekezdés a) pontjában szabályozott minősített eset arra az elkövetőre alkalmazható, aki erőszakkal, vagy kvalifikált fenyegetéssel kényszeríti a 12. életévét be nem töltött sértettet szexuális cselekményre (annak eltűrésére), illetve az elkövetővel kapcsolati viszonyban álló sértettet [(3) bekezdés b) pont] kényszeríti erőszakkal vagy kvalifikált fenyegetéssel szexuális cselekményre (annak eltűrésére).

A 197. § (4) bekezdés b) pontjában szabályozott minősített eset pedig arra az elkövetőre alkalmazható, aki olyan sértettet kényszerít erőszakkal vagy kvalifikált fenyegetéssel szexuális cselekményre (annak eltűrésére), aki a 12. életévét betöltötte, de a 18. életévét még nem töltötte be [(3) bekezdés a) pont], és az elkövetővel kapcsolati viszonyban áll [(3) bekezdés b) pont].

A fentiekből következik, hogy a 12. életévét be nem töltött sértett sérelmére elkövetett szexuális erőszak csak akkor minősül súlyosabban, ha azt

- a) erőszakkal vagy kvalifikált fenyegetéssel valósítják meg [197. § (4) bekezdés a) pont I. fordulat],

b) erőszakkal vagy kvalifikált fenyegetéssel valósítják meg, és a sértett az elkövetővel kapcsolati viszonyban áll [197.§ (4) bekezdés a) pont II. fordulat].

A 12. életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett szexuális erőszaknak az az elkövetési módja tehát, ha az elkövető a sértettel erőszak vagy kvalifikált fenyegetés alkalmazása nélkül végez/végeztet szexuális cselekményt, a Btk.197.§ (2) bekezdése szerint minősül, még akkor is, ha a sértett vele kapcsolati viszonyban áll. A Btk.197.§ (2) bekezdéséhez a törvény szerint további minősítő körülmények nem tartoznak, ebben az esetben a kapcsolati viszony fennállása súlyosítónak értékelendő.

Kétségtelen, hogy a Btk. Kommentár (HVG-ORAC 2013. 3. kiadás) úgy foglal állást, hogy a Btk.197.§ (2) bekezdése szerinti szexuális erőszak minősített esete a tizenkettedik év alatti személlyel szemben, kapcsolati viszonyban elkövetett cselekmény. Hasonló álláspontot foglalt el a Kúria Bfv.I.1537/2014/4. számú határozatában.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint ez az értelmezés a Btk.197. §-ának olyan kiterjesztő értelmezése, amely a törvényszöveg nyelvtani és rendszertani értelmezésén túlmutat.(Pécsi Ítéltábla Bf.I.98/2004/5.szám)

A fentiekre figyelemmel a másodfokú bíróság a vádlott által elkövetett bűncselekmény minősítését megváltoztatta, és a cselekményt a Btk.197.§ (2) bekezdése szerint minősülő folytatólagosan elkövetett szexuális erőszak büntettének minősítette.

A minősítés változtatásra is figyelemmel át kellett értékelni a büntetés kiszabását meghatározó tényezőket. Ezek többségét az elsőfokú bíróság helyesen tárta fel, azonban azokat nem a súlyuknak megfelelően értékelte. További súlyosító körülményként értékelte a másodfokú bíróság, hogy a vádlott a rá bízott gyermek sérelmére követte el a bűncselekményt.

A másodfokú bíróság nagyobb jelentőséget tulajdonított a vádlott bűnösségre is kiterjedő feltáró jellegű beismerő vallomásának. Az ilyen és hasonló ügyekben a tényállás megállapítása általában nehézséget okoz, hiszen a sértettek vallomásán kívül más bizonyíték általában nem áll a hatóságok rendelkezésére. Jelen esetben a tényállás megállapítása a vádlott beismerő vallomásán alapult, olyan kisebb részletektől eltekintve, melyek a minősítésre egyáltalán nem, a büntetés kiszabására pedig jelentős mértékben nem voltak kihatással. E beismerő vallomás nélkül a tényállást egyáltalán nem, vagy csupán rendkívüli nehézségekkel lehetett volna megállapítani. A beismerő vallomás tehát olyan részleteket tárt fel, amelyeket más módon egyáltalán nem vagy csupán nagy nehézségek árán lehetett volna bizonyítani.

További jelentős enyhítő körülményként értékelte a másodfokú bíróság, hogy a cselekmény konkrét társadalomra veszélyessége csekélyebb volt. A szexuális erőszak lehetséges és a gyakorlatban előforduló elkövetési magatartásaival összevetve az ítéleti tényállásban leírt cselekményt, az enyhe megítélésűnek tekinthető.

További enyhítő körülményként értékelte a másodfokú bíróság, hogy a gyermeknél a cselekménynek nem voltak maradandó következményei. A vádlott által elkövetett szexuális erőszak büntette fizikális elváltozást egyáltalán nem okozott, és a sértett pszichoszexuális fejlődése sem károsodott. Mindezeket a körülményeket a másodfokú bíróság nagyobb nyomatékkal értékelte a vádlott javára.

A felsorolt körülmények indokoltá tették a büntetés további enyhítését. Az elsőfokú bíróság által kiszabott szabadságvesztés-büntetés annak ellenére is eltúlzottan súlyosnak minősült, hogy azt a Btk. 82. § (2) bekezdés b) pontjának, vagyis az enyhítő szakasznak az alkalmazásával szabta ki a

törvényszék. Erre tekintettel a másodfokú bíróság a vádlott szabadságvesztés-büntetését a rendelkező részben írtak szerint enyhítette. A büntetés végrehajtási fokozata a Btk. 37. § (2) bekezdés a) pontja alapján börtön.

A kifejtetteknek megfelelően a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a minősítést érintő részében a Be. 372. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, míg egyéb törvényes rendelkezéseit a Be. 371. § (1) bekezdése alapján helybenhagyta.

A másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költség viselésére – mely a kirendelt védő díjából áll – a Be. 381. § (1) bekezdése alapján a vádlott köteles.

Pécs, 2016. augusztus 30.

Dr.Makai Lajos s.k. a tanács elnöke,.Tóth Sándor s.k. előadó bíró, Dr.Bencze Beáta s.k. bíró

A Budapest Környéki Törvényszék 24.B.98/2015/11. számú ítélete a Fővárosi Ítéltábla 13.Bf.177/2016/9. számú ítéletében írt változtatásokkal 2016. augusztus 30. napján jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált.

.Makai Lajos s.k.
a tanács elnöke

A kiadmány hitelül:

bírószági ügyintéző